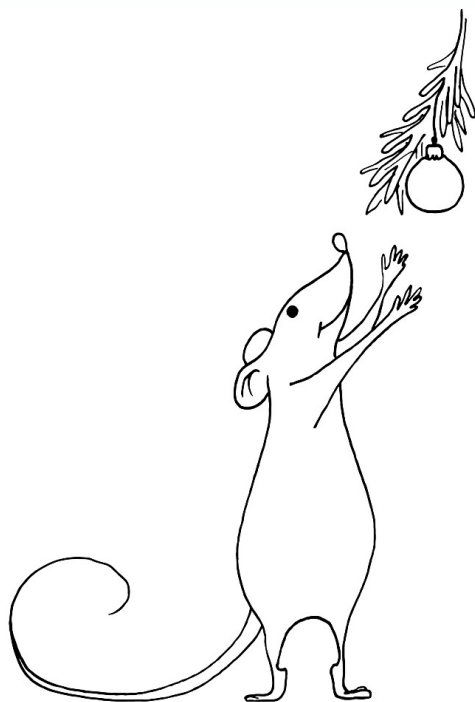

Adventi
kalendárium

2024

Béla és Mariann
ajánlásával

Első nap

Olvasd el a verset, és próbáld válaszolni a kérdésekre.

Ballada a régi idők karácsonyáról

Karácsony este. Fekete karácsony.
Foltos a lelkünk, ráült a penész.
Kályhánk kihűlt, fukar tüze kilobbant,
A fagyos hold az ablakon benéz.
Néptelen utcák, álmos, ócska házak
Szomorú csöndje bágyasztón fon át...
Ki adja vissza a szegény világnak
A régi jó idők karácsonyát?

Gyermekzsivajgás, égő, piros arcok,
Olcsó ajándék, drága örömök...
Ma úr a széthúzás, király az éhség,
Az utcasarkon koldus könyörög,
A neve: Jókedv. – Hajléktalan, árva,
Többé e földön nem leli honát.
Ki adja vissza a szegény világnak
A régi jó idők karácsonyát?

A régi jó idők! Telt szénre, fára,
Garasért vettünk örökzöld fenyőt,
Víg gyertya égett, kis csengő csilingelt
És jött az angyal vacsora előtt.
Ma nincs se fa, se vacsora, se angyal,
Csak gyűlölet van, átok, babonák...
Ki adja vissza a szegény világnak
A régi jó idők karácsonyát?

Ajánlás:
Ti híresek, ti nagyjai a földnek,
Bölcsök, vezérek és diktátorok,
Kiszáradt szemmel meddig nézitek még,
Hogy áll a föld, csak a nyomor forog?
Süket fülekkel meddig hallgatóztok?
Még nem elég a könny, a jaj, a vád?
Adjátok vissza a szegény világnak
A régi jó idők karácsonyát!

Szerinted miről szól ez a vers elsősorban?

.....
.....

Mi lehet a vers első versszakának a rímképlete?

--	--	--	--	--	--	--	--

**Szerinted milyen eszközökkel éri el a költő azt a hatást, ami miatt megrázónak érezzük a versét?
Megtalálod mindet?**

.....

Keress a versben alliterációt:

megszemélyesítést:

és költői kérdést:

És a bónuszkérdés: találsz-e allegóriát a versben? Persze, nyilván igen. De hol? Jelöld meg a szövegben.

**És akkor az abszolút szorgalmi bónusz; ha ezt is kitalálod, megyünk sütitni: ki az a híres, régi francia költő, akinek a versei alapján ez a mű született? (Segít a két vastagon szedett sor.)
És igen, ér internetet vagy akár anyát, apát, nagyit is használni hozzá!**

.....

Második nap

Változtass a hangrenden.

béke
csel
koptató
torok
tér
cseléd
pocok
gyúró
szán
kopja
kárász
óra
koponya

Melyik szóalak lehet helyes? Tudod, ez az a túlbonyolított jelölés, de most csak simán húzd alá a jót...

rigolya	rigója
láttszólagos	látcólagos
írtani	irtani
hallottad	halottad
sejt	selyt
fogjuk	foglyuk
tojja	tolja
helység	helyiség
csukja	csuklya
álat	állat
falu	falú
gomba	gonba
álít	állit
segítség	segítség
árú	áru
szebnek	szebbnnek
elfojt	elfolyt
dicséret	dícséret
álítottlag	állítottlag
mellett	mellet

Harmadik nap

Keresd meg a megadott kulcsszó szerinti kakukktojásokat.

NÉVMÁSOK

attól
amennyit
erre
vissza
nektek
velem
ahányszor
magamban

EGYBE-KÜLÖN

rén szarvas
Mikulás sapka
karácsony fa
hó ember
dió törő
mákos bejgli
szán csengő
csillag szóró

TOLDALÉK

hóban
kávézunk
elénekelte
harangoznak
harangnak
Krampuszt
kesztyűi
gyertyával

LY-J

hógo_ó
fo_tatás
a_ándék
moso_og
tava_
saskese_ű
hópehe_
akadá_

Milyen mássalhangzótorvény érvényesül az alábbi szavakban? Elég csak rövidítve beírnod:

RHK: részleges hasonulás (képzés helye)

RHZ: részleges hasonulás (zöngéesség)

THJ: teljes hasonulás (jelölt)

THNJ: teljes hasonulás (nem jelölt)

ÖÖL: összeolvadás

RVD: rövidülés

adja	lábköröm
banánpüré	lánnyá
borzcsapda	látszólag
dobszóló	légszivattyú
egyforma	levesbetét
elhallgat	majommá
éljen	mákdaráló
előbbre	mulatságos
görcsgátló	nagybátyja
hallja	ökörre
harcban	ravaszdi
harccal	rosszkor
háztartás	sajtból
itthon	sínből
jobbra	szálljon
kabátja	szánbaleset
kalapgumi	színpompás
kénbánya	útiköltség
késdobáló	vadkörte
különben	virággal
		visszajátszás

Negyedik nap

Elemezd a mondatokat, és ne felejtsd el Bélát, tudod, hogy ő az, aki segíthet. Meg persze a transzformálás...

Idén krampusz lehattél volna!

Hajnal óta nagyon havazik.

Nem jó az ördögöt a falra festeni!

A Mikulás szeptember óta leskelődik az ablakom alatt.

Jól eszembe véstem a kedvenc karácsonyi éneked.

Mi a kedvenc karácsonyi éneked?

A Mikulás kopasz.

Az aluljáró kedden az ünnepi menetrend miatt volt zárva.

Az adventi vásárokon a forralt bor is nagyon drága.

A Mikulás a rénszarvasokkal sokszor vitatkozik a legrövidebb útról.

Béla tavaly óta nem nagyon bízik a karácsonyi akciókban.

Rudolf, a náthás idén is vöröslő orral fogja húzni a Mikulás szánját.

Béla szilveszterkor a harmadik üveg pezsgő után soha nem látott dolgokat is látott.

Nem kell hatodikán az összes cipőt kitenned az ablakba.

Száz vidám rocker énekelte a „Csordapásztorokat” a szabadtéri karácsonyi bulin.

A karácsonyfatalpnak is ott kell lennie valahol...

A Mikulás kabátja derékban szűk.

Hol a karácsonyfadíszem?

Béla karácsonyra nem vesz ajándékot senkinek.

Béla karácsonykor nem vesz ajándékot senkinek.

És a végére egy karácsonyi hangulatú gondolat Dsida Jenőtől. Ez már egy többszörösen összetett mondat azoknak, akik bevállalják. Szerintem könnyen elemezhető, és az is világos, hogy milyen a fajtája.

„Hópárnás, nagy fenyők alatt ülünk le a törpék közé,
burkolózzunk a hallgatásba, s hunyjuk le félig a szemünket...”

.....

Ötödik nap

Emlékszel még az **anagrammákra**? Kitaláld, melyik keresztnév tartozhat ezekhez a vezetéknevekhez?

Bogár

Tari

Kele

Királ

Ronda

Ha pedig **Abigélnek** van egy bátyja meg egy öccse, akkor hasonló gondolatmenettel mi lehet a nevük?

.....

Ez pedig egy titkosírás. A magyar ABC betűinek eltolásával fejthető meg; a kódolt szöveg betűit kell eggyel eltolni hozzá. Arra már könnyen rájössz, hogy merre. De légy óvatos, a kiterjesztett ABC-vel nem működik.

MEGFEJTÉS:									
KÓDOLT SZÖVEG:	T	Í	LY	Z	É	T	TY	É	S

Ez meg egy nagyon könnyű szórejtvény. A kijelölt oszlopban egy újabb, most időszerű szó található, ha mindent jól írtál be. És ebben a feladatban a kétjegyű mássalhangzók is egy betűt érnek.

A Mikulás talán kissé ijesztő segítője.

Ha nem mákos, akkor ilyen a bejgli.

Egy karácsonykor népszerű meteorológiai ige.

Ezzel illik koccintani december 31-én éjfélkor.

Ha van hó, ez is előkerül...

Ez az, amiből december 6-án az a sok csoki kerül elő...

Hetedik nap

Krampuszos szövegértés. Olvasd el a szöveget, és a szöveg alapján válaszolj a kérdésekre.

A krampusz története

A krampusz a legtöbb ábrázoláson tetőtől talpig fekete szőrrel borított, patás, ördögszerű lény, szarva van és hosszú, bojtos végű farka, ami ijesztő külsőt kölcsönöz neki. Sok ábrázoláson félelmetesen vigyorog, és a legtöbbször a nyelve is kilóg. Elnevezése vagy az ónémet eredetű, karmot jelentő *krampen* szóból származik, vagy a bajor *krampn* kifejezésből, ami élettelen, elszáradt és romlott dolgot jelent. Jellemzőiben számos hasonlóságot mutat az ógörög mitológia *faunjaival* és *szatírjaival*, eredete azonban a germán hiedelemvilágba nyúlik vissza, emiatt alakja fennmaradt a viking mitológiában is, amelyben Krampusz az alvilág istennőjének fia volt. Alakjuk távoli rokonságban áll a pogány germán Perchtekkel, akik a hideg évszakban ijesztő maszkokban, zajt keltve rótták az utakat, hogy elűzzék a telet és az ártó szellemeket.

A krampuszokat mindig a legfélelmetesebb módon igyekeztek ábrázolni, ormánnyal, hatalmas fogakkal vagy éppen hegyes nyelvvel, de szarvaikat például csak a kereszténység térhódítása után nyerték el. A régi emberek számára ugyanis a jóságos, ajándékosztó Mikulás mellett valószínűleg szükség volt egy rosszaságot megformáló, büntető lényre is. A keresztény néphagyomány hatására így aztán a jóságos Mikulás mellett a krampusz lett a gonosz, az ördögi szereplő. Ijesztő maszkjuk mellett a jövetelükre figyelmeztető harang, a hátukon cipelt és a rossz gyerekek elszállítására szolgáló zsák, valamint a maguknál tartott hosszú virgács vált fő ismertetőjegyükké. A hagyomány szerint a krampuszok december 5-én érkeznek, de csak a rossz gyerekeket látogatják meg az ún. Krampusz-éjszakán (Krampusnacht).

A rossz gyerekeket megbüntető krampusz alakja a mai Ausztriából, pontosabban az Alpokból kiindulva terjedt el a német területeken, valamint később a közép-európai régióban, Magyarországon, Szlovákiában, Szlovéniában, Csehországban, Horvátországban és az olaszoknál. A korai időkben a krampuszok megrótták a rossz gyerekeket, de megbüntették a zsugori parasztasszonyt vagy éppen a kegyetlen munkaadót is. Néha még a hatalmukkal visszaélő városi előljárók is találtak virgácsot az ablakukban.

Német nyelvterületen már a kezdetek óta régiók szerint több, eltérő elnevezéssel illeték ezt a lényt: osztrák területeken Krampus, az észak-német és a dél-német területek egy részén Knecht Ruprecht vagy Klaubauf, Hollandiában és Belgiumban Zwarte Piet, Svábföldön és Elzászban pedig Hans Muff vagy Hans Trab neve volt elterjedve. A krampuszt a Ausztria Magyarországhoz közelebb eső tartományaiban Bartl néven is ismerik.

A krampusz köré épülő szokások – az utcai színjátékok és a krampuszjárás – manapság is nagy népszerűségnek örvendenek, és a felnőtt közösség szórakozásává váltak. A krampuszjárás során férfiak öltöznek be krampusznak, és így vonulnak fel az utcán, ami az ártó téli szellemek elűzésének több évezredes hagyományát eleveníti fel. Stájerországban ősi hagyomány, hogy minden december 5-én éjjel nagy krampuszfelvonulást rendeznek. A fiatalok ilyenkor krampusznak öltöznek, álarcot öltenek, bekormozzák az arcukat, testüket, és láncot csörgetve végigjárnak a házakat. Mostanában már december 1-jén van a legnagyobb krampuszfelvonulás Ausztriában, Schladmingban, ahol ilyenkor az érdeklődők akár ötszáz krampuszal is találkozhatnak a legijesztőbbektől a legviccesebbekig. Hazánkban az ilyen népszokás főleg a Dunántúlon, Csallóközben és az Ipoly mentén szokásos; a rituálé szerint a falubeli lányokat a szalmába burkolt Mikulás és a krampuszok ijesztgetik, ami aztán vidám szórakozássá alakul.

Mit jelent az alábbi két mondatban „rótták” kifejezés? Rájössz a szöveg alapján, vagy esetleg magadtól is tudod?

megrótták a rossz gyerekeket:

rótták az utakat:

Mi a helyzet az alábbi állításokkal? Melyik igaz, melyik hamis?

A vikingeknél a hideg évszakban a férfiak beöltöztek krampusznak, így vonultak fel, hogy elűzzék a telet és az ártó szellemeket. IGAZ HAMIS

A rossz gyerekeket megbüntető krampusz alakja a mai Ausztriából kiindulva eljutott Olaszországba is. IGAZ HAMIS

A Csallóközben a Mikulás is ijesztgeti a lányokat. IGAZ HAMIS

Napjainkban Schladmingban december 5-én éjjel van a legnagyobb krampuszfelvonulás Ausztriában. IGAZ HAMIS

Melyik lehet a kakukktojás az alábbi elnevezések között, és miért?

Bartl

Hans Trab

Krampusnacht

Zwarte Piet

Hans Muff

Klaubauf

Mit jelenthet a szövegben szereplő **rituálé** szó?

.....

És egy bónuszkérdés, amihez valószínűleg az internet kell majd. (Persze itt is lehet kérdezősködni anyától, apától, szomszédától is...) Ha tehát van kedved, nézz utána annak, hogy miféle lény is pontosan ez az említett **faun**.

.....

.....

.....

Nyolcadik nap

Akkor ma megint nézzük egy kicsit a könnyedebb oldalát a nyelvnek. Tudod, hogy mennyire nem ajánlatos összetéveszteni a borztanyát a torz banyával, ugye? Nos, hát akkor arra is hamar rájössz, hogy ne keverjük össze

a boka táját a

a csárda zaját a

a harcsa máját a

a jó bor kulcsát a

a foltos bölényt a

Az alábbi verseket is hasonló elv alapján tudod befejezni, ha van hozzá kedved. Számold a szótagokat is, az sokat segíthet.

Hideg, erdőszéli telek,

Ott fújnak a

Öregapám háza rideg,

Ott mindenkit

És még néhány foglalkozás, amelyből kiderül, hogy hogy hívják az illetőt. Van köztük olyan tevékenység is, amit nem lehet egyedül csinálni, ezért ott több név is előkerülhet.

krumplizabáló

nemesember

telekingatlanos

harcsabajusznyíró

lóvéadász

cilinderkészítő

lottóárus

csigabigagyűjtő

rendreutasító

Kilencedik nap

És persze, hogy nem maradnak ki a szólások sem. De ezek most ráadásul párosával jönnek; egy mondatban vannak összekeverve a hasonló (vagy csak hasonlóknak érzett) szólások, szóláshasonlatok. Próbáld meg őket szétválogatni, ebben segíthet az adott szólások egy-egy megadott szava is. Ha pedig még a jelentésüket is megtalálod, akkor ma (is) mindent megtettél az ügy érdekében. És – tudod – használj nyugodtan ehhez is internetet, családtagokat, haverokat, vagy akár szakirodalmat...

Maga alatt vágja a fejszét.

1. Maga
jelentése:
2. Nagy
jelentése:

Elcsavarta a szívét.

1. Elcsavarta
jelentése:
2. a szívét.
jelentése:

A hideg borsószik a hátamon.

1. Futkos
jelentése:
2. a hátam tőle.
jelentése:

Ő issza meg az árát.

1. Ő issza
jelentése:
2. az árát.
jelentése:

Kútba dőlt (a terv).

1. Kútba
jelentése:
2. dőlt.
jelentése:

Kiteszem érte a szűrömet...

1. Kiteszik a
jelentése:
2. A lelkem
jelentése:

Elvesztette a cérnát.

1. Elszakadt
jelentése:
2. a fonalat.
jelentése:

Túllőtt a húron.

1. Túllőtt
jelentése:
2. a húrt.
jelentése:

Lerágott lemez.

1. Lerágott
jelentése:
2. lemez.
jelentése:

És végül egy átalakított mondás. Mi lehet az eredetije?

Látástól Mikulásig...

.....

Zitolsó nap

És eljött a fogalmazás ideje is. Gondolj bele, hogy a Föld déli féltékéjén akkor van a legmelegebb nyár, amikor mi itt a jól befűtött kandalló mellett ünnepeljük a karácsonyt. Mert hiszen Ausztráliában a karácsony nyáron van, míg nálunk télen. Képzeljünk csak el egy fürdőnadrágos Mikulást, vagy egy éjjéli misét a 30 fokos nyári éjszakában. Vagy azt, hogy milyen lehet a strandon szilveszterezni a hűsítő óceánban egy tikkasztó kánikulai nap után...

Próbáld megfogalmazni **2-2 érvel**, mi lehet a jó a téli és a nyári karácsonyban, és mivel biztos van elképzelésed, hogy neked melyik tetszene jobban, írd egy szokásos **saját véleményt** is. Tudod, 12 mondat, tagolás, és csak olyan szavakat írd le, amelyeknek biztos vagy a helyesírásában...